

# Kedves Órák

SZÉPIRODALMI, GAZDASÁGI ÉS ISMERETTERJESZTŐ  
KÉPES HETILAP.

Megjelenik minden szombaton.

Minden előfizető a Hazai Általános Biztosító Részvénytársaságnál baleset ellen, halál vagy munkaképtelenség esetére 2000—2000 koronára van biztosítva. Ezen kedvezmény csak is az eredeti árban rendelt előfizetőknek szól.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

**BUDAPEST,**

**VII. ker., Kertész-utca 35. szám.**

Ide intézendők az előfizetések, legzélszerűbben postalátványnyal, levelek, reklamációk stb.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:

**FARAGÓ SIMON.**

**Előfizetési árak**

a regénymelléklettel együtt:

Egész évre **6 frt.** — Félévre **3 frt.**

Negyedévre **1 frt 50 kr.**

REGÉNY.

## EGY LÁNGÉSZ SZERELME.

Írta: Palota! CSORBA ÁKOS.

**H**irneves egyik festőművész barátom közlévelem e történetet, melyet úgy, mint ő előadta, bocsájtom a nagy közönség elé. Nem változtattam rajta semmit, sőt még az elbeszélő előadását is megtartva, őt magát hagyom szólani, nem burkolom az eseményeket a regények szokásos idegrázó függőnye alá, hogy annál meglepőbb legyen a kifejlődés. Egyszerűen elmondja e regény egy jobb sorsra érdemes lángész fájdalmait, gyötrelmeit, szenvedéseit, feltárja szive egész belső világát úgy, mint az valóban létezik; mert a regény hőse az életből van véve, ő élt, közöttünk járt, s ha nevét elhallgatom s csak keresztnevén nevezem, ez is esupán azért történik, mert a mult nagy alakjainak nevét kimélnünk kell még nekünk íróknak is, kiknek az a szabadalmunk van, hogy a királyi palotától a szalmafedeles kunyhóig, a Vatikán termeitől a kolduló barát czellájáig szabad bemeneteket élvezünk.

Nem szenzációt hajhászó regény ez, — egy emelkedett lélek szívvilágának tükre, melyből megismerjük őt, ki oly nagy, oly nemes, oly érzelmetjes és még hozzá oly lángész volt, minőt csak ritkán szül egy-egy század.

E rövidke bevezetés után, átadom a szót az én festő barátomnak, ki a felszított kandalló tüze mellett ülve, elkomorult arczezal, pipája bodor füstje között így beszélt el a történetet:

\* \* \*

Életem egyhanga, örömtelen, mint a pusztaság, melyen születtem; nem is magamról, hanem egy lángészről, kit én legszivesebben „Meteor“-nak nevezek, akarok szólani, egy oly meteorról, mely szülőföldemtől távol világítá meg a látóhatárt és az én lábaimnál hullott alá.

Mintegy tiz évig laktam B... ben, mint festő, midőn egy könyv jelent meg a könyvpiacon, ezime ez volt: „Mindennapi- és Meteor fény“. A könyvnek, mely a világ



MARIA, ROMÁN HERCEGNŐ.

előtt valóságos tüneményként jelent meg, szerzője neve nem volt rányomva a műre; senkisémet tudta, ki írta és az én szorgos kutatásom époly eredménytelen volt, mint sok másoké; a szerző ismeretlen maradt a nagyvilág előtt.

Egy időre rá családi dolgaim W...be vittek, itt véletlenül tudtam meg a szerző nevét és egyet-mást egyéniségéről. A szerző egy dalmáciai szerzet tagja volt. Nevezzük a szerzet kolostorát „Konstantin-zárda” és a mű szerzőjét „Bodivil” néven.

A szerzetről magáról igen keveset tudott a világ. Itt-ott az egyházi férfiak beszéltek ugyan a szerzet zárdájáról, melyben állítólagosan egy festészeti iskola is létezett, melyet a szerzet egyik tagja alapított; de maga a zárda egy elrejtett helyen, a művészvilágtól egészen elzárva állott, s már az az irány is, mit egy zárda maga elébe tűz, hidegen hagyta a művészeket, s talán egyetlen festő sem kereste azt fel, s így a Konstantin-zárda festőiskolája iránt a legkisebb érdeklődést sem találtam sehol. Nem is vett magának senki fáradságot, hogy az iskolát felkeresse, hisz mindenki abban a meggyőződésben élt, hogy egy valamirevaló művésziskola iparkodik magát a nagy világ nyilvánossága előtt megismertetni, a Konstantin-zárda festői azonban sohasem hagyták el a zárda czelláit. A legtöbb festőművész úgy volt meggyőződve, hogy: ha már létezik is az a Konstantin zárdai festőiskola, ott legfeljebb műkedvelő festők lehetnek, akik más, mint legfeljebb egy-egy mosolyra elismerésül nem számíthatnak.

A „Mindennapi- és Meteorfény” könyv azonban, miután a kiadó a szerző nevét köztudomásra hozta, egyszerre felkeltette a kíváncsiságot, s nem-sokára a<sup>s</sup> művészetet pártoló egyik hercegünk, — éppen abban az időben történt, mikor én a herceg birtokán W...ben voltam, — Dalmáciába utazott, felkereste a zárdát, s onnét két festményt hozott képtára részére, s e képeket közszemlére tette ki. A festőművészek tömegesen tekintették meg a képeket és egyhangu lett a nézet, hogy a Konstantin-zárdai festészet igen komolyan veendő, egészen új irányu és jelentékeny. A képeket Bodivil festette, a festő-iskola igazgatója, — ugyanaz, ki a „Mindennapi- és Meteorfény” czimű művet írta. — Midőn én először megláttam e képeket, megfejthetlen villamos rezgést éreztem egész testemben.

Az egyik festmény, mint bosszuálló angyalt, a sátánt ábrázolta. Homályos háttér vette körül az alakot. A másik képen: Fingal volt festve, azon perczben, midőn Loda szellemét kardjával átdöfi; Ossian egyik örökbecsű költeményéből vett tárgy. A kép maga az éjjelt tünteté fel. Sötétbarna felhők közül emelkedett ki Loda szelleme, a felhők közül áttört hold halvány fénye által megvilágítva. Ugyanez a holdfény, de erősebb világításban vette körül a Fingal arcát, s kardját emelő jobb karját. A kép minden többi részlete sötét éjt mutatott.



Ott állottam én, mint festő, oly kicsinynek érezve magamat e kép előtt, mint egy festeni kezdő gyermek, s lelkem elborult, mert e kép megmutatta, mily szellemszegény vagyok én e kép festőjéhez képest. Beláttam, hogy én és velem együtt társaim, kik festőművészeknek hittük magunkat, csak „Mindennapi fények” vagyunk, míg Bodivil, a szerzetes, egy költő, festő, ő a „Meteor”-fény.

Szenvedélyesen kelt fel a vágy bennem e Me-teort megismerhetni. Hire terjedt, hogy Bodivil a herceg meghívására W...be fog jönni, e hirt elöttem a herceg is megerősíté. De a Meteor elhalasztá jövetelét és az én szabadságidőm letelt. Vissza kellett mennem B...be, a hol a városházának freskó festményeit vállaltam el s már meg is kezdtem, azt kellett befejeznem.

Pár hétre B...ben értesültem, hogy Bodivil megérkezett a herceghez. Hitttem, hogy pár napot megszakíthatok s elutazom W...be, de a városház felavatása egy ünnepélylyel lett megtartva, ezt be kellett várnom, munkám is hosszabb időt vett igénybe s így B...t nem hagyhattam el.

Öt hét telt el, s ekkor értesültem, hogy Bodivil már visszatért a zárdába. Még öt hét telt bele ismét, mire munkámmal teljesen elkészültem. Ki voltam fáradva s pihenésre vágytam. Feltettem magamban, hogy Dalmáciába utazom, e czélből előbb W...be mentem, hogy ott Bodivil egyéniségéről egyet-mást megtudjak.

Barátaim, többnyire festők, különböző nézetten voltak a Meteorról s egyéniségét csaknem mindenki másként ítélte meg, s valódi rokonszenyet senkinél sem látszott ébreszteni maga iránt Bodivilt. Némelyek igen büszkének tartották, a ki kerül minden érintkezést másokkal. Némelyek e büszkeséget embergyüloletnek vették. Beszédét illetőleg mindenki azt mondá, hogy folyékony és természetes társalgásu, sokan azonban állították, hogy igen szűkbeszédü; sokan azt is észrevették, hogy nem minden emberrel beszél egyforma előzékenységgel s némelyek iránt szellemi fensőségét érezteti hangja által; voltak olyanok is, kik állították, hogy mindig oly tárgyakról beszél, melyhez az illető, kivel beszélt, semmit sem értett, vagy oly elveket állított fel vitatételül, melyekre más ember nem is szokott gondolni.

Beláttam ebből, hogy Bodivil önálló gondolkozásu egyéniség és hogy éppen ez önállósága, a többieknek, kik magukat nagy művészeknek tartották, csak irigységet keltett fel azoknál, akikkel W...ben érintkezett. Most már még inkább vágytam e tüneményes egyént megismerni; egy látogatásom a hercegnél, aki Bodivilnek leghőbb tisztelője volt, s róla sok szépet beszélt nekem, teljesen megérlelte határozatomat, hogy felkeressem a Konstantin-zárdát. A herceg ajánló levelet adott a szerzet apátjához és Bodivilhez s így reméltem, hogy szives fogadtásban részesülök a zárdában.

Nem akarom utazásomat részletesen leírni, azért annak első kilenez napjáról hallgatok, különben

is igen egyhangu volt az. Részint postakocsin, részint paraszt szekéren, de sok helyen gyalog is mentem. Az utolsó állomáson két lovat béreltem, egy kalauzt fogadtam. Letértünk az országutról s apró lovaink toporzékolva haladtak a juli alpesek hegyoldalán.

Szeptember eleje volt; a fris lég s az erdők illata egészen elkábitottak, s egészen költői hangulatba hoztak. A hegyeken áthaladtunk, lassankint a hegyek el-, s a síkság feltűnt előttünk, majd egy völgy szélesedett ki s a vidék mindig elhagyta festői szépségét. Sok helyen egészen kiszáradt tó mellett haladtunk el. A síkság süppedések, vizenyős lett s csak itt-ott tűnt fel egy-egy fa nagy távolban.

Estére egy faluhoz értünk; innét jobbra mérsekeltén emelkedett egy zöldellő domblánczolat, míg balra a barna síkság tovább vonult el s csak a látóhatár végén zárta el azt egy magas hegylánczolat; midőn a zöldellő domb tetejét elértük, kalauzom balra mutatva szólt:

— Nos, uram, ott áll a Konstantin-zárda előttünk.

Megállítottam lovamat. A nap még nem nyugodott le. A távoli hegyek csucsán időzött fénytelenül, vörös színben, árnyékát rávetette a zárdára. Az estharang hangja egész a völgyig lehatott; ünnepies szép érczhang volt ez. Az égboltozat még tiszta volt, de a hegyeken némi homály ült már, s az erdőkből illgtozó légáramlat jutott el hozzám. Hirtelen leszállt az est homálya, a harangzugás megszűnt. Lovamat gyorsmenésre nógatva, tekintetem folyton ott nyugodott az előttem álló zárdán.

A zárda byzanczi modorban volt építve, minden részében impozáns, s nézetem szerint legalább három-négyszáz évvel ezelőtt épült. A két felénk néző oldalán 64 kettős ablakot olvastam meg. Ez a két oldal volt a zárda leghosszabb oldala. Két bejárattal bírt, egyik széles, nagy kapu, a másik kisebb ajtó. A tulsó részén a kert lombos fái hajoltak a tetőzetre. Az épület keleti részén alacsony csucsba végződő torony állott, melyen aranyozott kereszt esillogott.

(Folytatása következik.)

## Lemondtam...

*Lemondtam én már végkép a világról,  
Letűnt reménynek állok romjain,  
Elszállt, mint őszkor a levél a fáról...  
S nem szólnak többé üdvörl, boldogságról,  
Mint szóltak egykor az én dalaim!...*

*Lemondtam már; a szívem érzi mélyen...  
Hogy a jövőn nincs biztató remény;  
Lement a nap, s a felhőterhes égen  
Egy vezércsillag sem világít nekem,  
Körülem nincsen semmi, semmi fény!...*

*Lemondtam már, s ha mégis itt-amottan  
Egy árva csillagot lát a szemem,  
Fagyos mosoly ha ajkimon fellobban,  
Csak puszta ámitás... hogy annál jobban  
Fájjon a drága multakért szívem!...*

Bacsinszky Irén.

## ŐSZI VIHAR.

Irta: Gróf Eulenburg Fülöp. (1. folyt. és vége.)



szegény öreg nagy aggodalmában végigfutott az utcákon a szakadó esőben. Gondolatai versenyt futottak a viharral. Hideg eső, jeges tenger, szélrohamok és tajtékzó hullámok zugása a levegőben, szétrombolt hajórészek. Jajgatás és haláloskin és minden fekete — fekete, mint a sürgöny betűi! Fia uszik és küzd a hullámokkal meredt szemmel és alulról jön most valami rettenetes, egy rángatózó, kapkodó ember, az megragadja és huzza — és huzza lefelé a mélységbe.

A szegény öreg görcsösen beszoritja szemeit és előre hajolt. Így aztán nekiszaladt egy munkásnak, ki épen utjába jött s nem tért ki előtte; oldalt tántorodott és a falba ütődött vállával úgy, hogy jobb karja lehanyatlik és a zöld bársonykalap még jobban oldalt csuszlik.

A munkás megállt és káromkodva nézett utána: — Teringette! A vén szipirtó bizonyosan részeg!

Végre belépett a szerkesztőségi irodába. Ott állt egy pár szék, s lihegve leült az egyikre. Senki sem figyelt rá. Jó darab idő mulva kérdezi egy ember a nélkül, hogy a naplóról fölnézne, melybe jegyezt: „Mi tetszik?“

Az öreg asszony felkel és előre lép.

— Igaz-e — mondja — igaz-e, hogy — és egyszerre könyek fakadnak bus kék szemeiből, zokogás fojtja el a hangját.

A jegyező ember felemeli nagy, kerek arcát. — Mi a baj? — kérdi, az öreget vizsga szemmel nézve. Szegény nem tudott szólni és megint visszahanyatlott a székre.

Egy kisasszony előjött a sarokból, hol dolgozott füle mögé tette irótollát és részvétellel hajolt az öreg fölé:

— Mi baja? — kérdezi, s néhány fiatal hivatalnok, kik épen bevégezték munkájukat, kíváncsian oda sietett.

Az öreg asszony végre minden erejét összeszedve halkkal mondja:

— Az a hajó —

— Istenem, talán valami ismerőse vagy rokona volt azon a hajón? — kérdi a leány rémülten.

Az öreg csak fejével bólintott s alig hallhatóan mondja:

— A fiam.

A kisasszony helyre igazította a szegény öregnek a kalapját s megfordulva mondja:

— Egy pohár vizet!

Hamar oda nyujtották a teli poharat. Az öreg ivott néhány kortyot, mélyen fölsóhajtott, aztán mondta:

— Köszönöm szépen, — s halkán folytatja — de hát csakugyan igaz?

A kerekkepű ur vállat vont, mondván:

— Igen, asszonyom, nagyon sajnálom, de nincs máskép. Holnap bizonyára jönnek új, körülményesebb hírek.

— Holnap reggel? — kérdi az öreg olyan hangon, mintha holnap reggel jobb hírek kellene jönni.

— Igen, holnap reggel — ismétli amaz. Az öreg asszony felkel és menni készül.



— Jó lesz, ha elkisérem, asszonyom? — kérdi az irgalmas irodai kisasszony.

— Köszönöm szépen, majd bérkocsiba ülök, fáradt vagyok, — tevő hozzá mintegy mentegetőleg.

És aztán kitippeg a zivataros novemberi éjbe, s hazafelé siet.

A bérkocsiról megfélekedezett. Megint csak futott vihar és hullám képzelményeivel fejében, nem nézett sem sarat, sem pocsolyát, csak ment-ment a szélről ide s tova rángatva.

Olyan gyorsan futott hazafelé anyai gyötrelmében a szegény kicsi öreg, mintha ott valami jó várna reá, de csak az otthon utáni vágy volt, mely ösztönyszerűleg hazahajtotta.

Ez az otthon pedig most egész idegennek tünt fel neki; a rend, a jól gondozott butorok szinte sértették szemét.

Kalappal fején, köpenyben ült a pamlagra. Borzasztó pusztá ur vette körül. Gondolatai zümmög-

egy mély hang a sötét folyosón. Kinyújtja kezét s átveszi azt a borzasztó, kék borítékot, melynek tartalma mennyei üdvöt — vagy pokoli kint hozhat...

A távirdaszolga botorkálva ment le a lépcsőn s ő mozdulatlanul állt a folyosón. Aztán olyan mozdulatot tett, mintha föl akarná bontani a borítékot, de nem merte.

Visszament a szobába és megint leült a pamlagra. Végre — végre-valahára reszketve bontotta föl a borítékot. Hirtelen pillantást vetett a tartalmára, mélyen főlshajtott s hátradült a pamlagon, míg arcát leirhatatlan, kimondhatatlan üdv és hála verőfénye derítette föl... A sürgöny csak ezen szavakat tartalmazta: „Élek. Holnap nálad leszek

Szigfrid.“



## Két vak és egy világtalan.

(Eredeti székely mese.)

— Írta: Péterfi Tamás. —

Valahol a székelyföld egyik legszegényebb falujában lakott réges-régen két vak és egy világtalan. Hosszu időn át békeségben éltek, együtt kéregettek, s mindahármat egy kis fiúcska vezette ki a falu végére korán reggel és vissza késő este.

A vezető gyerekeknek minden napra egy „kis-pézt“ vala a bére, s így minden három napban került egyik-egyik koldusra a fizetés.

Történt egy este, hogy keményen összeszólkóztak a koldusok, mert elveszett a világtalannak hosszú időn át gyűjtögetett vagyonkája.

Bíróhoz akartak menni, de a kis vezető fiú megelőzte őket, azt gondolva, hogy könnyebb egy bírót három vakhoz, mint három vakot egy bíróhoz vezetni.

— Hogyan történt? — kérdezte a gyorsan odasiető bíró a legelső vaktól.

— Csak azt tudom, hogy elveszett, de ki vitte el azt nem. Hiszen én nem látok, vak vagyok. Engem hiába vádolnak.

— Hogy történt? — kérdezte a bíró a második vakot.

— Istenkém, milyen kérdés ez egy vakhoz! Honnan tudnám én, hogy merre van a másik pénze, ha nem látok?

Ezek után a vezető fiúcskához fordult a bíró

— Te láttad-e a pénzt valamelyiknek kis fiam?

— Igen, mikor a napi „kis pénzt“ megfizette, de máskor nem.

A bíró kis szünet után a károsult világtalant kérdezte ki:

— Mikor vesztet el a pénzed?

— Azt bizonyosan állítani nem tudom. Mikor ma hazajövet ki akartam fizetni a vezetőmet, vettem észre a hiányt, mert a mai koldulásomban pénzt nem kapva, kénytelen valék gyűjtögetett vagyonkámhoz nyulni. Hosszas keresés után sem találtam, pedig sajnálattal valék ez iránt a szegény vezetőgyerek iránt, mert a kis pénzzel beteg anyjának akart kenyeret venni. Csak ezért lett a lárma is.



— K i s c z é l l ö v ö k. —

tek, röpkedtek, mint egy méhraj, nyugpontot keresve és megakadtak a biblián, mely más könyvek közt az asztalon hevert.

Gépiesen felvette és kinyitotta. És szintén gépiesen olvasta: „És Hiskia odaada minden ezüstöt, mi az Ur házában és a királyi kincstárban találtatott. Ugyanezen időben“ —

Az öreg asszony hirtelen könyekre fakadt, a szent könyvre hanotta fejét s összekulcsolta görcsösen kezeit. Aztán haragosan felzokogott: „Könyörülj meg rajtam! Könyörülj — könyörülj meg!“ És aztán sirt és jajgatott, mint a gyermekek sírnak és jajgatnak.

Egyszerre fölriadt. Csengettek. Ott ült mereven, egyenesen és hallgatódzott.

A csengetyü még egyszer megszólal, az öreg felugrik hangosan dobogó szívvvel s hirtelen letörli könyeit. Kinyitja az ajtót.

— Sürgöny Schubertné asszonynak! — szólt

Aközben, míg a bíró kikérdezte őket, Székelyországnak koronás királya szintén odaérkezett, aki tartományát indult beutazni.

— Mit teszel most? — kérdezte a király a bírót.

— Igazságot, felséges uram.

— Jól van. Ezt magam is be fogom várni, bár nem volt szándékomban meghálni ebben a kis faluban. Mikor fogsz itélni?

— Felséges uram, az nagyon hosszú időre nyulhat. Talán egy év múlva. De azért felséged igaz alattvalóinak vendégszeretetére bizva magát, maradjon itt az éjszakára és kegyeskedjen lakomba követni.

Míg ezeket elmondotta a bíró, intett a kis fiúnak, a koldusok vezetőjének, hogy kövesse. Mielőtt elindultak volna, kérőleg szólt a károsult világtalan:

— Csak még egy könyörgő szavam volna, bíró uram.

— Mi lenne az?

— Küldjön annak az éhező beteg asszonynak egy darabka kenyeret, mert miattam szenved éhséget, s én nem küldhetek.

— Légy nyugodt. — Küldök.

Aztán a királyi kísérettel, mely a kunyhó előtt várt, — a bíró lakásához siettek.

Amint megérkeztek, a bíró magas vendégét egy perczig felesége és fiára bizva — legelőbb leányával a beteg asszonynak küldött enni-valót, s csak azután jött elrendezni felséges vendégét.

A királynak ez nem került el a figyelmét, s nagyon jólesett a bíró nemes cselekedete. Hosszabb ideig beszélt a visszajöttel sok helyes-bajos dologról, míg át nem tért a három koldus esinyjére.

— Azokkal még az éj folyamán tisztába kell jönnöm.

— Megengeded végighallgatnom eljárásodat?

— Igen fáradtságos lesz mindenhová követni, felséges uram.

— De látni, hallani óhajtom.

— Óhajtása parancs, felséges uram. Az igazság kiderítése mindig a legegyszerűbb dolgokon alapszik és a természetességen. Tehát kezdjük meg.

Elővezette a kis fiut.

— Ne félj, kis fiam! — szólt hozzá gyöngéden — ez a bácsi itt a király bácsi, de nem bánt tégedet. No mondd meg szépen: melyik koldust szereted a három közül? De éppen azt nevezd meg, aztán szeretni fogunk tégedet.

— Igen, szeretni fogunk! — biztató a felséges ur.

— Szeretni csak édesanyámat szeretem — gagyogta a gyermek — de az a koldus bácsi, akit megloptak, a legjobb, mert ő nem szokott megcsalni mikor nekem a kispénzt adja, pedig ő igazán világtalan.

— Jól feleltél, kis fiam. Te ügyes gyerek vagy. Most már nemcsak téged, hanem édesanyádat is szeretjük.

— Pedig őt csak én szeretem. Én vagyok a fia egyedül a világon. Istenkém! vajon kapott-e valamit enni? mert az a két vak nem adott volna egy kispénzt kölesön nekünk! — sóhajtott a gyerek.

A királynak igen megtetszett a kis fiu gondoskodása. A bíró tovább beszélt.

— Jó levest küldtem neki. Légy nyugodt. Most pedig figyelj arra, amit tőled kérdek, kis fiam. Miért nevezed a koldusokat másképpen? hiszen mindegy: vak, vagy világtalan.

— Oh, nem mindegy! — szólt a kis fiu fejét rázva — mert a vak az csak vak. Nem botlik meg egyik sem, amikor vezetem, de a világtalan megüti a lábát, ha nem szólok, hogy ott kő van.

— Te igen jó gyermek vagy, — szólt a bíró megsimogatva a gyermek arcát — azért ma velünk fogsz vacsorálni. Most pedig

szaladgálhatsz a külső szobában, a míg estebédhez hívunk.

A kis fiu örömmel hagyta el a szobát, de legelőbb azt kérdezte meg odakint, hogy vittek-e csakugyan enni az ő beteg édesanyjának?

— Ki lehet mondani az ítéletet? — mond a király a bírónak, — a gyerek távozta után.

— Még nem lehet, felséges uram. — Három tanura van szükségünk az ítélethez.

— De honnan veszel három tanut? És minek? — A két vak nem egészen világtalan, miként a gyerek állítja, tehát ők a tettesek.

— Csak bebizonyított eselekvényt lehet elítélni. Minden tanum meglesz. — Nem éhes felséged?

— És ha volnék kétszer olyan éhes, mégsem hagyom félben ezt a dolgot. Folytassuk!

— Nekem a felséged kegyes engedelmeivel itthonról el kell mennem.

— Én követni foglak. — Együtt megyünk.

A bíró gondolkodott.

— Akkor a fogást tényleg megtehetjük. — Adja ki parancsban, felséges uram, hogy ma minden férfi félkupa ó-bort kapjon a faluban. Pinczém rendelkezésére áll.

Néhány percz múlva már szekerekkel hordották és osztogatták a bort minden utcá-

ban. Mikor az osztogató szekér a két vak kunyhója elé érkezett, — azok már hallva a jó hirt, — előre kiállottak edényeikkel. Míg az áttöltés megtörtént a két vak részére, azalatt a király és a bíró észrevétlen beszöktek egyik-egyiknek a kunyhójába. A király az első vakhoz, a bíró a másodikhoz került az ágy alá, mert egyéb butort nem találtak, hová magukat elbujtassák, s mire ki-kí a kunyhójába vonult, — már elrejtöztek a nem remélt vendégek.

— Ezt nem iszom mind meg, — mondogatá magában az első vak, — elébb csak felét. Aztán megpróbálom ellopni a másik vaknak is a pénzét. Még az éjjel megszőköm, hiszen eleget koldultam már!

A király végig hallgatta és várt.

Nem telt bele félóra, s elindult a vak meglopni a másik



☞ Kelet és nyugat gyermekei. ☜

vakot, a kít részegnek gondolt az erős bortól. A király kibujva az ágy alól, távolról kísérte, hogy neszt ne vegye a vak. Csakugyan a szomszéd kunyhóba ment, s világot gyújtva a sugár fényét eltakarta az alvó szemek elől. Majd a pénzt előkutatva, visszaindult.

A bíró szintén kísérte a visszafelé jövő tolvajt, de mielőtt utólérné, már nyakon lett csipve a felséges ur által, aztán mind a hármát fölvezették.

A bíró újra kikérdezte valamennyit, a királyra bizva az ítéletet, ki az első vakot hat évi, a másodikat két évi nehéz fogságra ítélte. A kis fiúnak pedig a kettőnek pénzét adta.

— Te is így akartad? — kérde a bírótól.

— Nem éppen, felség!

— Ugy hallom ítéletedet.

— Ha parancsolja! elmondom, felség. Az első kettő igazságos, de a harmadik, — a pénz összesen véve a világtalant illeti meg.

— Nem osztom véleményedet!

— Azt tudom, felség, hogy úgy nagyon helyes, miként mondá, de az alkalmakhoz mindig simulnunk kell. Nemesak igazságot kell hoznunk, hanem a jónak és nemesnek is utat kell nyitni ítéletünk által.

— Nem értelek.

— Ugy kihirdetem én az ítéletemet, s ha azután sem fogja felséged megérteni és helyesalni, úgy mint legfelsőbb hatalom, azonnal megsemmisítheti.

A király igent intett és bevezették a koldusokat. Az első kettő szomorú önmegadással hallgatta végig, amit reájok mért a törvény. Utoljára a világtalant hozták.

— Pénzed megkerült — szólt a bíró. — Azt visszkapod. A másik két társad csaló volt, szemek épek valának, s ezért, de a lopásért is el lettek ítélve. Azoknak pénzeit lefoglalva, szintén neked szántam. Meg vagy elégedve?

— Az igazság jön ajkaidról jó bíró ur, mert az a pénz mind az enyém volt, s azt naponkint lopták el tőlem, mivel a saját koldulásaikat mindig megitták. De én megelégszem az én gyűjtögetett kevés pénzzel és ha bölcs belátásod megengedi nekem azt a kis lelki örömet, úgy az ő pénzüket átadom a szegény beteg asszonynak és ez olyan nagyon boldoggá fog tenni engem.

A király örömmel veregette meg a bölcs bíró vállait:

— Igazad volt bíró. Most pedig felelj kérdésekre: mi által jöttél rá az igazságra?

— Nagyon egyszerű az egész felséges uram. A titkot legtöbbször az elejtett szó árulja el. És leghamarabb a gyermek s a részeg ember mond igazat. Az első koldus azt találta mondani, hogy „tudja, hogy elveszett.“ A gyermek zsöngéjével, de éleslátásával különbséget tett a vak és világtalan között. A részeg ember pedig kimondta az igazat. Így került elő a három tanu ítéletéhez.

— Te pedig törvénytevése által a nemes, jó cselekedetnek is utat nyitottál — fejezte be a király örömmel, s megölelte az igaz bírót.

Másnap, mielőtt távozott volna, gazdagon megjutalmazta őt és a kis fiúról meg a világtalánról is királyilag gondoskodott.

## PETŐFI SÁNDOR

a mi szemünkben.

Tanulmány.

(3. folyt.)

Irta: Tolnai Lajos.

### III.

**D**e hát ezen becsületére nem való dolog mellett, van, amit ki tud emelni részére Salamon? Így folytatja:

„Vörösmartyék dagályosak, puffadtak voltak, pathetikusok, szentimentálisak; ő ettől ment, benne a valóságot, élethűséget látjuk. Semmit se mond elvontan, ő egész egyéniségével kerepel dalaiban.“

Csak *hoggy?*

Durván ugy-é, ocsmányan? Semmi több, mint egy szókimondó paraszt? A Salamon eddigi tétéleiről ezt lehetni következtetni.

Mintha látná kritikuskunk, hogy igen messze ment: tarlóz a Petőfi jobb tulajdonságai között. Méltányolja, hogy ügyes sokszor a jelenítésben, egy-egy költeményében, szebb dalaiban egész kis szindarabot játszik el, így „*A mint megházasodtam*“ eziműben, ahol az Örömet, Gondot, Fájdalmat megtestesítvén, fejedelmi széke elé idézi, s hozzájuk rendre beszédet tart.

Legszebb az e neműekben a „*Szülőföldemen*“ ezimű. Petőfi itt egészen jelenné teszi gyermekkorát. Előhívja a régi játszótársakat, maga mellé ülteti őket, hogy elfelejtse a husz évet, mely őket elválasztja. Gondolata méhként jár be minden zugot a dajka édes dalának kíséretében.

„Gyermek vagyok, gyermek lettem újra,  
Lovagolok, fűzfásipot fűjva,  
Lovagolok szilaj nádparipán,  
Vájuhoz mék, lovam inni kíván.  
Megittam, gyí lovam, gyí Betyár! ...  
Cserebogár, sárga cserebogár!“

E költemény befolyása alatti elragadtatásában Salamon most már a naiv népköltőnek hajlandó oly tulajdonokat is megadni, amelyekkel csak művész költők szoktak birni, hogy t. i. Petőfi a versformákban egész egy új világot nyitott meg. Oly kifoghatatlan ezekben, mint maga a népköltészet.

Szegény Salamont, ha egy derekasabbat mozdulna, a madzag mindjárt visszaviszi az asztallábihoz. Kiigazítja magát gyorsan, nehogy a formák gazdagságával a tárgyak, alakok gazdagságát is megkelljen adnia.

Nevetséges küzdelem.

Mégis mentül beljebb hatol a tárgyalásban: annál több szépet, elragadót talál, s mindinkább belémelegszik.

A refrainról szólván, így ír: Petőfi a magyaron kívül a francia irodalom felé fordult. Korán, irodalmi pályája kezdetén rátalált a francziák ujkori legkiünőbb költőjére: Bérangerra — — kétségkívül tőle tanulta el — — a *refrain*. 1844-ben midőn teljes vitorlával diadalmasan tart a halhatatlanság ezéljára felé, már több refraines verssel lép föl. — — Ha Bérangertől vette is a példát az alkalmazás egészen Petőfié. A *versformák valódi mestere ő.*“

Elértünk tehát odáig, hogy a mit Erdélyi következetesen megtagadott költőnkől, s a mit kritikája kezdetén Salamon is hangoztat: most már megadja, most már nemesak hazai népköltő, de *művész a formákban.*

Igyekszik behatolni Salamon Petőfi lelki világába. Ugy találja, hogy: „*az enyelgés, a szelidebb humor és a legtökéletesebb lelki nyugalom és csend valódi költője, nem pedig a nagy szenvedélyeké.*“

Természetes, hogy ez állítás minden reális alapot nélkülöz. Nyugtalanabb, háborgóbb, szeszélyesebb maga a tenger sem lehet, mint a Petőfi kedélye. Hisz egész élete a zaklatottság, a harez a nyomorral, a sorssal, hogy és mikor tehetett volna szert arra a legtökéletesebb lelki nyugalomra? Megvolt az Goethénél, de nem Petőfinél. Hogy édes, hogy melázó, mélyen lemondó egyszer-másszor: eredeti jellemző tulajdona nem ez. Ez is lényegéhez tartozik, de egyéniségét nem ez adja.

Oh igen, valóban rendkívül szép az a pár költeménye, melyből e nagyon is merész állítását akarja levonni, de nagy tévedés azt hinni, hogy ez a lágy,

érzelgő, — mert bizony, ha a legszebb értelemben vesszük is — csak érzélgés, szentimentalizmus a kedélyeknek az a csendes lengése, mely a költemények alaphangját teszi, a lélek hatalmas rázkódásának édes pianóban való elhalása, de nem maga a téma.

„Kedvesem te ülj le mellém,  
Ülj itt addig szótlantul,  
Mig dalom, mint tó fölött a  
Susogó szél, elvonul.

Ha megesókolsz, ajkaimra  
Ajkadat szép lassan tedd,  
Föl ne keltsük álmából a  
Szendergő természetet.

Szép, nagyon szép. Oly erős, tiszta érzésű ember keblében, mint Petőfi, ily lágy dal is megesendül. nemesak a „Talpra magyar“ egetverő vihara. Attér festőtehetségére.

Elemezi a *Téli estéket-et*, a *Kutyakaparót*, a *Tiszát*, a *Pusztá télen* és a *Kis-Kunság* címűt s a végén oda jut, hogy nagy festő, leíró költőnek tartja. Am ez a tulajdon kisebb költőnél is meghódító sokszor — de azért nem elsőrendű tulajdon, nem a világ legnagyobb lyrikusait tevő jellemvonás.

„A mély esend, andalgó nyugalom legalkalmasabb kifejezője volt költőnk legtermészetesebb hangulatának.“ Aláírva, de csak így: *egyik* legalkalmasabb, de nem az egyedüli.

Dalairól igen zavaros képet nyújt.

„A hatás, melyet szenvedélyes szerelmi dalai tesznek, nem azon sympathia, melyet megindulásnak nevezünk.“ S mivel bizonyítja ezt?

„Ritkán vannak könyei. *Emelkedni sem tud azon magasságig*, mely némely költőnk szerelmi dalainak a *páthosz* hangját kölesönözi.

Petőfi nem volt a fájdalom, az elérhetlen vágyak, az eszmények felé törekvés költője, hanem — a természet „vad virága“, mint ő nevezi magát.“ Megint népdalénekes — egyéb semmi.

Az igazi lyrikusból csak a legalsóbb rendű tulajdon.

„Csak a rajzolásban volt mester, gondolkodásában nem tudott felemelkedni az élet benyomásain.“

„Petőfi Sándor a föld embere.“ Hát ugyan mié legyen? A ködöké, a felhőké, a csillagoké?

„*Se magát, se mást nem igen tüntet fel eszményi világításban... Petőfi költészetében a mélység általában hiányzik.* A vér uralmát, a szellemi tartalom esékelyebb adagját látjuk másnemű dalai egy részében is. A haragot és gyűlöletet alkalmas költői motivumnak véli a lyrai költészetben...“

És ugyan mikor nem volt az, Pindartól le Petőfi Sándorig?

„Ilynemű dalai néha gyermekessé is teszik őt.“

A „*Misera plebs contribuens*“ című költeményt oly fantasztikus dühvel támadja meg (ezt talán báró Kemény se kívánta).

„E vers... nem egyéb, rimbe szedett hirlapi eziknél, melyet egy jóra való szerkesztő azért nem fogadna el, mivel a gondolatok ép oly közhelyek, a mily mindennapi a hang — ez az ugynevezett költemény.“

Itt kiadta uráért, mesteréért egész dühét a kritikus, ezentul alkuszik és megkísérti a közönségnél a kiegyezést.

Igy árulja a békét:

„Alig van nagyobb mester a lélek egyszerűbb hangulatainak megtestesítésében nálánál, de a szenvedélyeknek nem tud mindig (tehát csak mindig nem) költői nemességet adni... Egyszerűbb verseiben

tultesz tán (!) valamennyi költőnkön (mily éretlenség!) de ódáiban messze marad *jobb költőink* mögött.“

Istenem, kik azok a jobb költőink és hányan vannak? Filozófiai költeményeiben — mondja Salamon — „*az eszmék közhelyek, a nyelv mindennapi.*“

„Stylje olyan, mint lelkülete, nem koncentrált“, Lyrai költeményeinek tárgyalásánál ez a zárszó: „Se a magasság, se a mélység nem az ő otthona... a földszinén találja magát otthon, nem pedig *elegáns emeletes palotákban.*“ Magyar ember leírhat ilyeneket?!

Elbeszélő műveiről, amit mond, bátran elhagyhatom. Szégyenteljesen megalázó az.

Néhány apróbb zsénerképnél tesz kivételt, azért engesztelésül azt a esokrot nyújtja neki: „*igen kitűnő genrekép festő.*“

Moráljára ez az ítélet: „Morálja rendkívül egyoldalú, alig lehet kevesebb *morális eszmét* képzelni, mint Petőfi némely versében.“

Igy fogadta 1858-ban a magyar akadémia, a Kisfaludy-Társaság, a magyar arisztokrácia színe-java és az írók tetemes része Petőfi Sándort.

És Arany Jánosnak, az istenített jóbarátnak e rettenetes ítélet ellen — legalább én nem találok — nem olvastam egy protestáló szavát. Az a lélek, mely fölemelte, kellő helyére juttatta Madách Imrét, mit tehetett volna Petőfivel is?! E munkát Arany János helyett megtette a *nagy világ* és megteszi az *örök élet.*

### —\*— Emléksorok. —\*—

*A kinek a sors vad szeszélye  
Elvétve nyújt virágokat:  
Annak, — ha minden elveszett is —  
Reménye mégis megmarad.  
Hitét, szerelmét ki elveszti,  
Kinek szívében bánat él:  
Egy túlvilági jobb jövőben  
Rendíthetetlenül remél!*

### ORVOSI TANÁCSADÓ.

*A forró étel ártalmassága.* A természet az embert eredetileg a hideg étek élvezetére utalja, csak a terjedő civilizáció hozta divatba a meleg táplálék használatát és ettől származnak a különféle gyomor bajok. Az állatvilágban pl. a legritkább esetek közé tartoznak az emésztési zavarok, — ezektől csak az ember szenved. Miután azonban a mai étrend szerint kizárólag hideg ételekkel élni lehetetlen, legalább arra ügyeljünk, hogy olyan forró ételeket és italokat, melyeknek melegét felső ajkunk ki nem állja, se ne együnk, se ne igyunk, mert a belső szervek még érzékenyebbek, mint az ajk.



### GONDOLATOK.

Biborban születni nem érdem, de a ki a porból küzd fel magát a biborig, arra kicsinylőleg azt mondják: parvenü! — Melyik hát az érdem?

\*

Voltam és vagyok, azt elmondhatom; hogy leszek-e, azt érdemeim határozzák meg.

\*

Szép dolog a szellemesség, de nem lehet megélni belőle.

\*

De megőrülne sok-sok szegény család, ha annyi pénze volna kenyérre, a mennyi gombostüpenze van némely nőnek.

\*

A nőnek egy nagy kincse van: a szíve! Ha a nyomorban ennek a kincsnek kamataiból akar élni — mégis megvetjük!

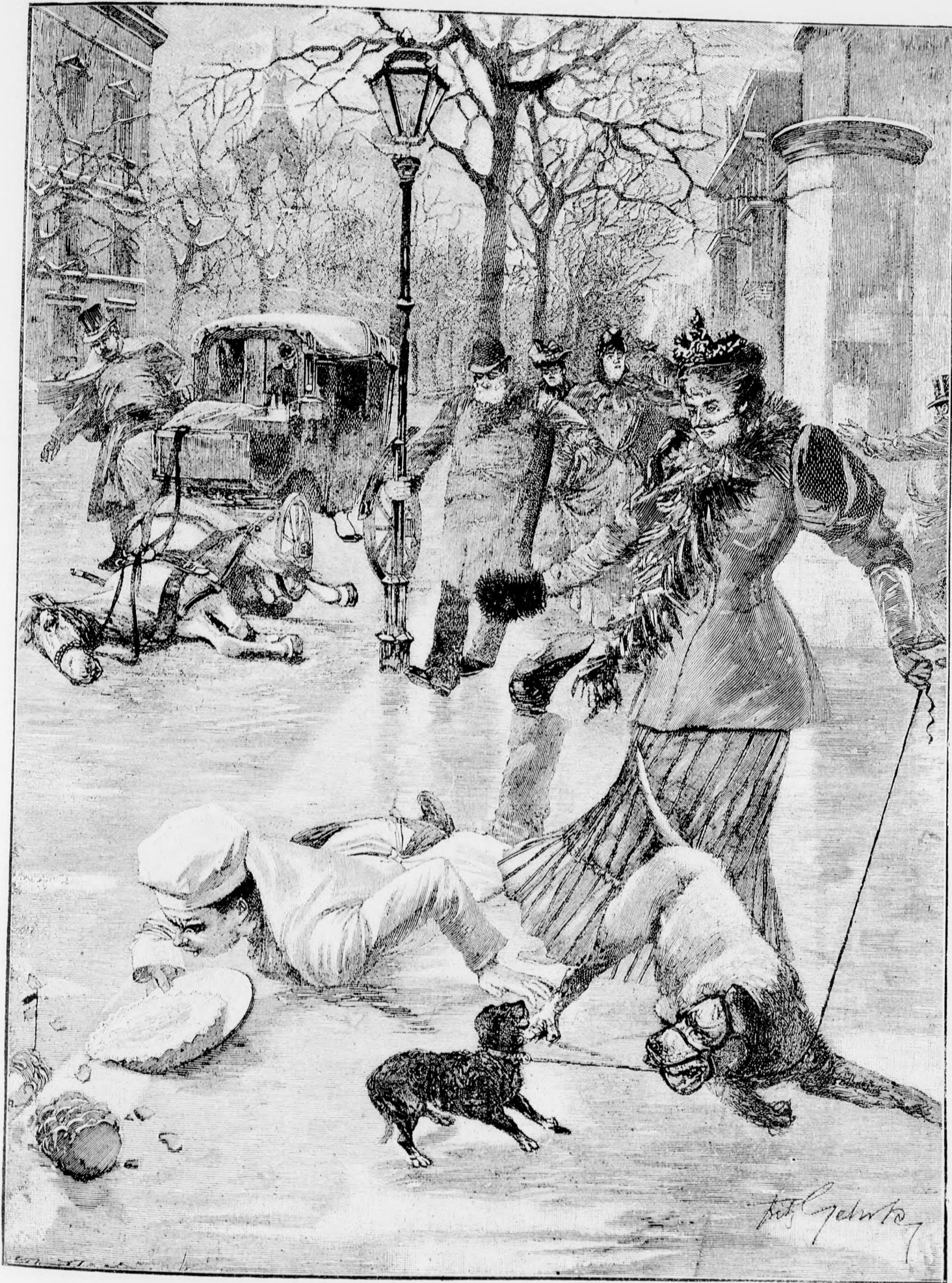
\*

Az asszony is ember; — ne kívánjuk, hogy angyal legyen!

D.



— † — Harcz a csempészek ellen. — † —



—+— Sikos az út. —+—

— ❖ — *Vád.* — ❖ —

*Hogy mulandó a világon  
Minden, minden, a mi szép,  
S pusztulástul, hervadástul  
Nem menekszik semmikép,*

*Hogy hideg havával a tél  
Rózsát, lombot eltemet;  
Nem fáj az nekem, nem búsit,  
Nem bosszant az engemet.*

*De hogy te is megöregszel,  
S elhervadsz majd, édesem,  
Ebben soha meg nem nyugszom,  
Ez fáj nékem végtelen.*

*S vádoló a természetet,  
Hogy tékozló és pazar,  
S leggyönyörűbb ékességét  
Veszni hagyja oly hamar.*

*S vádoló a teremlőt is,  
Nem bocsátom meg neki,  
Hogy a legszebb alkotását  
Elpusztítani engedi.*

*Buza Barna.*

IDEGES ÁLLAPOT.

— Beszély. —

Irta: *Nagyváradyi Myra.*

(1. folyt.)

II.

**H**egyszerre megállt és érezte azt, a mit eddig a novellákban hitetlenül olvasott, hogy: szíve egy nagyot dobbant, s lábai legyökereztek a földben.

Menekülni, futni szeretett volna, elrejtőzni a lombok alá... de nem birt. Gyöngye volt egy lépésre is, s mintha valami mesebeli szürke fátyolt borítottak volna a szeméire, a melyen át nem látott semmit — de semmit a körültre lévő világból, csak egy embert. Egy férfit, a ki hosszú világából, csak tavaszi kabátot viselt, tubarózsát a gomblyukában; egy férfit, a kinek érdekes, szabályos, halovány arca volt, hetykén kipödrött selymes barna bajusza és két égő nagy fekete szeme, amikkel oly bámulva tekintett feléje.

Egy férfi, a ki őt tegnap este megölelte, és azt sugta a fülébe: „Szeretlek, szeretlek!” Most hidegen néz rá, és udvariasan emeli meg kalapját.

— Jó napot Iréne!

A leány még mindig nem birt szólni.

— De Iréne, hogy jut maga (rokonok voltak a férfi felesége után s csak per „maga” szólították egymást) egyedül ide, ide a... Marlitt novelláin sirdogáló bonne-ok közé?



Iréne észrevette, hogy Derecskey valami mást akart mondani, talán olyasmit: „a szerelemre sóvárgó bonne-ok közé”, s az a kis gúny, a mit a férfi szavaiból kiértett, felébresztették józan gondolatait.

— Bizonyára ép oly „véletlenül”, mint maga a „magoló medikusok” közé szolid házasember létére.

Derecskey Imre az ajkába harapott.

— Mily csipős! — jegyezte meg futólag.

Csak álltak. A leány immár égő arccal, a férfi valami sajátságos diadalmas, szenvedélyes kifejezéssel halvány arcán.

Igy néztek egy futó pillanatig; aztán ismét Derecskey szólalt meg:

— Erre volt dolgom, a rövidebb utat választottam.

— Hogy mielőbb hazaérjen... hát csak menjen — Ilka várja...

És a leány megindult; a férfi utána.

— Alkonyodik — mondta szeliden — fogadja el a karomat Irénke... hazakisérem...

A leány nem ellenkezett, karját a férfi karjára fűzte bizalmasan és azt mondta: Igy! lássa Imre, nem is merné senkisémm hinni, hogy nem a felesége vagyok; úgy összeillünk, majdnem egyforma magasak vagyunk; barnák, erősek, egészségesek mind a ketten — és...

Hirtelen elhallgatott, fejét lehajtotta és egész valójában megrendült. Derecskey, mintha megijedt volna, szinte zavartan fejezte be Iréne mondatát:

— És bohók mindaketten.

A leány sértődötten rántotta ki karját a férfi karjából.

— Bohók? — kiáltá meglepetten — bohók? — ismétlé — hogy érti ezt, magyarázza meg!

Parancsolóan csengett a hangja, és szeme olyat villant, hogy Imre ur nem birta kiállni a fényét.

Megálltak, s egy homályosan égő gázlámpa rájuk vetette kétszínű sugarát; látták egymás arcát, de a mit kölesönösen leolvastak arról, attól egyaránt megijedtek.

A férfi arca gyáva, habozó és zavart volt; lerítt róla egész jelleme, mintha vonásaira lett volna írva: Én egyike vagyok ama férfiaknak, kik mindennek felett a jólétet, a pénzt, a kényelmet, a gond és munkanélküli életet szeretik; miután elég ügyes voltam mind e földi javakat egy gazdag parthie árán megszerezni, most szerelemre vágyom; a léha pénzért megszerezhető szerelmek immár unottá váltak — egy kis izgalom... egy kis titkos gyönyör... olyan nem mindennapi kaland kellene s a játékot mily gyönyörteljessé tenné az a tudat, hogy ime sikerült egy tisztességes, ur leányt szeretőjévé alacsonyítani.

A leány arcán büszkén volt kifejezve az, amit szóba nem foglalt:

— Hát nem tudod, ki vagyok? Nem tudod, hogy becsületes, előkelő szülők gonddal nevelt leánya vagyok, tisztességes, művelt leány, igaz, forró, de tiszta vérrel; hát hogy merted hazug száddal érinteni szűzi ajkamat, ha nem tiszta szerelem sugalta a esókot?... Hát mit hittél rólam, ki a feleségednek rokona vagyok?

Végre Iréne törte meg a pillanatig tartó nyommasztó csendet.

— Nem felel, nem talál hirtelen magyarázatot; lássa, én felvilágosítom; nem akarom, hogy magához engemet is bohónak tartson, amely jelzőt úgy látom ön valami más, sokkal hitványabb érzésre használja. A tegnap estve történt után én mást, egészen mást képzeltem... Jöjjön! már most én mondom: kísérjen haza; nyugodt vagyok, látja, nyugodt és józan, mert ön kijózanított egészen abból a bohó érzelméből, amiről még az imént magam is azt hittem, hogy nagy, mély és végtelen szerelem.

Lassan haladtak egymás mellett; a leány a külvilágból immár csak azt látta, hogy a lég szürke és az út sáros, szennyes... A férfi pedig, ha egyáltalán gondolt valamire, úgy azt forgathatta fejében,

hogy most az egyszer ügyetlen, ostobául ügyetlen volt, s ezt a „pompásnak ígérkező kalandot” javíthatatlanul elrontotta.

Meglehetősen ügyetlenül kérde:

— Iréne, édes Iréne, bocsásson meg, — én — én — igazán nem úgy értettem, de hát maga — mondja — maga mint képzelte el a...a...hiszen tudta, hogy...

— Hogy ön nős... hogy egy közeli rokonnak a férje... Ezt akarta mondani? Hát tudtam, igen tudtam, de azt is tudtam, hogy ön Ilkát csak a vagyonáért vette el... hogy nem szereti és soha nem is szeretette; azt is tudtam ép oly jól, mint ön tudja, hogy Ilka ama nők közé tartozik, ki könnyen belenyugszik a változhatlanba, s ha ön törvényesen elvál tőle, ez őt semmivel sem teszi boldogtalanabbá, mintha megtudja, hogy férje mást szeret.

Derecskey Imre ideges mozdulatot tett, mintha valami tiltakozó közbeszólást akarna tenni, de Iréne rá sem hallgatva folytatta:

— És önt nem a lelkiismeret tartja vissza a válástól, hanem az érdek... igen, az érdek... Én szegény leány vagyok... én általam anyagilag...

— Ne folytassa! — kiáltá a férfi sértődötten — ne folytassa ezen a hangon... végre is szeretem... szeretem s a szerelem bocsánatot, elnézést érdemel.

— Bocsánatot! — mondta remegő hangon a leány... Bocsánatot — ismétlé, s a rövid időre magára erőszakolt nyugalom után heves zokogó fájdalom lepte meg, majd hirtelen fuldokló hangon mondá:

— Nem, sohasem bocsájtom meg... ha ezt tenném, úgy nem szerettem volna.

És hirtelen, mielőtt Derecskey Imre megakadályozhatta vagy csak észre is vette volna, eltűnt egy sötét kapu mögött.

Derecskey Imre nem tudta, hogy e házban egy híres jósnő lakik. Pár pillanatig bámulva állt, aztán vállat vont s rágyújtott egy Regalitásra és lassu léptekkel visszafelé indult.

### III.

Iréne lélegzete elállt, mire a harmadik emeletre felért, hol jósnő a lakott. Egy fiatal asszony barát-nője régen mesélt neki e nő felül, ki bámulatos éleslátással tekint a jövőbe, s csodálatos módon eltalálja a valóságot.

Iréne már régóta könyörgött anyjának, jöjjön vele a jósnőhöz, de a komoly és szigorú anya halani sem akart erről, sőt szigorúan megtiltotta leányának, hogy tudta és beleegyezése nélkül egyedül ily mystikus helyre menjen.

A szép leány hirtelen nem is tudott számot adni önmagának, mint került most ide — ily véletlen és minden előzetes megfontolás nélkül. Talán pénz sincsen nála... s akkor... akkor lehuzza ujjáról a gyűrűjét, s odaadja ezt... de tudnia kell, tudni akarja mindenáron, hogy fájdalmas csalódás után minő jövő vár rá ez életben.

Most már itt van, nem tér vissza semmi szín alatt. Háromszor is esengetett, míg végre lassu csoszogó léptek hallatszottak az ajtó mögött és a következő pillanatban egy galambősz öreg férfi, egész elegáns fekete szalonöltözékben jelent meg a nyitott ajtóban s minden szó és kérdés nélkül vezette őt egy keskeny, gyéren világított, de tiszta levegőjű előszobán át egy meglehetősen fantasztikus berendezésű, de elegáns szalonba.

A mennyezetről nagy csillár függött alá, kékes fényvel vonva be a kis terem minden zugát. Egy

hölgy szürke toilette-ben ült az egyik pamlagon, s szintén várt.

A mellékszobából halk suttogó hangok hallatszottak ki.

A leány elfoglaltsága oszladozni kezdett, s felindulása is csökkent immár.

Szinte nyugalom szállta meg e csendben, mintha valami biztató remény deregett volna feléje a jövő sötétjéből, melyről pár percz múlva fellebben a fátyol.

De ismét remegés fogta el, midőn a két hölgy távozott, s a jósnő ajtaja feltárult előtte.

Reszketve lépett be. Kiesiny, egy ablakos szoba volt, a mennyezet kék posztóval bevonva, melyen ezüst csillagok voltak elhintve, a falak szintén kék tapettával bevonva s különös mystikus képekkel díszítve, lábai alatt nesztfogó süppedő fekete szőnyeg.

A jósnő hófehér loden ruhában mozdulatlanul ült kerek asztalánál, mire fantasztikus fényt vetett a feje felett függő lámpa. Haja dus volt és ősz, mint az ezüst, ellentétben ragyogó fekete szemeivel, üde arcával, s vakító fehér fogaival. Finom ovál arcán valami vad, s mégis átszellemült kifejezés, melylyel a belépőre bámult.

Iréne szinte félve közeledett, s alig birta kiállani a jósnő tekintetét, a mely kérdőn, kutatóan volt reá függesztve.

(Vége következik.)

## Hat szem többet lát.

(Humoreszk.)

Írta: *Oláh György.*

**N**örténem azon naptól fogva kezdődik, a mely napon a legmagyarabb ember (ki egyszermind a legelső) a király szentesíté a polgári házasság magasztos s-ait.

Egy megnevezhetetlen sejtalem azt sugta akkor, hogy bizonyos bársonyszék (mely magas és fényes) gazdát cserél a Felső é ténye következtében; de tudva azt, hogy Malakiás óta a prófétákat miniszteri ajánlás nélkül is el szokták látni ékes címekkel, hát elhallgattam sejtellemmel: be fog az ügyis teljesedni! Ami meg is történt néhány hét letelte után. De már arról halvány fogalmam se volt: mi lesz velem, csak két nap múlva is? Ma már tudom, s bár szégyen ilyesmivel dicsekedni tudorságot elnyert embernek, azért mégis elmondom egynémely nagyságos kisasszony mulattatására.

Sokan még azt se tudják rólam, hogy a nv... i törvény-széknel mint II. aljegyző vizsgálom a pereket — szemüvegen; így nem esoda, ha rövidlátó lévén, egy más, rózsás életről kezdtem álmodozni, amelyet kis aranyos feleség oldala mellett volna gyönyörűség eltölteni! Egészen megbarátkoztam a nős étellel, melytől irtóztam, amíg meg nem gyöngültek a szemeim. Pedig éppen ekkor kell a jó szem! Jól tudom (voltam én is házibarát), éppen azért bíztam sorsomat egy jó barátomra.

— Édes Ferikém — szóltam át íróasztalom mellől egy nap hozzá a hivatalban — ajánlj nekem valami jó családból való csinos leányt, akivel még csinosabb fölösleg is járulna. Tudod, pénzügyeim most csehül állnak, amióta öregem „szabadlábra” helyezett, mert sokba került a legényélet, csupán a magunk keresetére lévén szorítottatva.

Barátom lecsapta örömeiben a tollat azon iratesomókra, melyek előtte heverték. Felugrott s hatalmasan szorongatta kezeimet.

— Te megházasodol?! Pompás! Épen tudok ajánlani egyet: Füzessy Eszmeraldát — Barátom, ez a leány nagyságos kisasszony! Van körülbelül ezer hold földje, a szabolcsi kastély a hozzá-tartozó erdősséggel, ötven hold pagonnyal az övé! Ó egyetlen örökös!! Ezt jól jegyezd meg.





— Most nézze meg ezt, tiszahidi és vaskapui Füzessy Szabolcsot! Családi levéltárunknak egy igen becses okmánya szerint Árpádnak udvarmestere volt! Látja, milyen tiszteletreméltó agg levente!

Hogy jobban gyönyörködjem az Eszmeralda őseiben, öntudatlan föltettem még egy czvikkert.

— Látom, nagyon is látom s abból is lehet következtetnem, hogy régi ős, esőkolom kezét, mert a szakálát már megette a moly. Egyébiránt igen tiszteletreméltó agg levente.

No és Eszmeralda mikor látta, hogy a ny... i törvényszék II. aljegyzője *hat szemmel* is keveset lát (nem értem, mit lehet dicsérni egy molyette képen!) mamájához sietett, a ki az ozsona felterítésénél az ezüst nemükre ügyelt, s egy lélekzetzével alatt elkészítette a kosarat számomra, s abban izletesnél izletesebb csemegéket tálalt fel részemre: hogy ő ki nem állhatja a rövidlátó embereket, hogy egynémely gavallér mily szemtelen; hogy az a négylovas hintó a Nyíry Feriéké; hogy ő csak az 50-ik kérésjéhez megy férjhez s nem a 23-ikhoz, a ki csak irnok-féle s a maga emberségéből nem is viszi feljebb!

Hah, mint meggyűlöltem akkor a czvikkert!

De mégsem gyűlöllek, ártatlan czvikker!... Hiszen, ha nem lettél volna, most nem tudnám, hogy Eszmeralda huszonnyolczéves és hogy sokat perel a — mamájával.



## A SZENVEDÉLYEK RABJAI.

(Francia regény.) [4]

Fordította: Halmágyi Gyula.

### IV.

Az érdekes párbeszéd.

Gyermekem! — kiált fel önkénytelenül, fiam! — s arczát mindkét kezével eltakará.

Bertha eléje térdelt.

— Ne essék kétségbe, asszonyom, — fia él.

A bárónő lecsüsgeszté kezeit... Gyanuja támadt.

A leány előbb hazudhatott.

— Honnét tudja ezt? — kérdezé.

— Ha meghalt volna, oh, én megéreztem volna azt... Nem, Jalnosse ur csak távol van, mert szeret engem, mert én is szeretem s mert ön nem akarja, hogy szeressük egymást. Ment, hogy önnek engedelmeskedjék.

És a leány az ellenséget elfeledve s csak az anyát látva benne, mesterkéletlenül beszélé el szerelmének történetét.

Ah! Oly boldog volt, hogy szerelmének kineseit, melyek szívében összegyülemlettek, előterjesztheté.

Sietve, rohamosan beszélt, alig véve lélegzetet, alig szünve meg csak egy kis időre is. Mindent el-

beszélt ez asszonynak, ki ellensége, de Henrynek anyja volt.

Oly édesen, oly nyiltan s jókedvűen folytak ajkairól a kis titkok, melyeket még maga Henry is csak alig gyaníthatott.

A bárónő, kezeit térdeire támasztva, a csodálkozástól csaknem megkövülve, mereven hallgatá az ártatlanság ezen kiadását, e szerelemnek erősítéseit, mely annál forróbb volt, mert egyszerűen és kereketlenül nyilvánult.

A komor komolyság lassan-lassan eltűnt a bárónő vonásairól. Nem nézett többé oly aggasztólag mereven. Lezárta pilláit.

E kedves hang visszhangot ébresztett szívében.

E leányban, kit Henry imádott, talált valamit fiából. E két lény egymásnak volt teremtve. Az ő vasakarata választá szét őket... Nem, most már nem volt többé akarata. Gyöngé volt, miként egy gyermek, ő, az erős nő e szelid, gyöngéd leánykával szemben.

Most mindent megértett. Henry az ő fia volt, ő is hajlíthatatlan. Az oroslán nem hajol meg az erőnek, de egy tekintet lenyűgözi s báránynyá lesz. Ez a különösség egy törvénye, melynek a bárónő is meghódolt.

De miért vallaná be a vereségét? Hisz Henry nincsen itten, hogy saját hasznára fordíthatná. — Esetlenül emelkedett föl.

— Kötelességet véltel teljesíteni — hebegé, mintha önmagához beszélne.

S azután szomorú tekintet vetve Berthára, hozzátevé:

— Nem kegyed miatt törém meg fiam szívet, gyermekem, — kegyed méltó reá. Nejjévé azonban mégsem lehetne — végzé tompa hangon.

Mélyen felsóhajtott,

köszönt a leánynak és eltűnt, siettetve bizonytalan lépteit az erdő sűrűjében.

A legközelebbi napok alatt gyakran visszajött e helyre, bár ez meglehetősen távolban feküdt. Festői szépségekben nem bővelkedett ugyan itt a vidék s az út is éppen ott nagyon kezdetleges, rossz volt; Bertha azonban naponként megtette ez utat betegeihez.

A bárónő távolból figyelte meg a leányt. Aggodásához most mély bánatérzete is járult. Ha látta Berthát, visszament a kastélyba, megállapodva ott, hol egykor Henry időzött. A jövő!... Bezárt könyv! Nem maradt más számára, mint a múlt.

\* \* \*



— Árván maradt! —

Tavernelle egyik kétségbeesésből a másikba esett. Berthát különösen megváltozottan találá, érthetetlennek; viseletében semmi természetesség.

Es ez azóta volt, a mióta Jalnosse bárónő Pontalnavében lakott. Ez összetalálkozás legalább is különös volt!

Lucien a gondolható legkedvezőtlenebb véleménynyel volt a bárónő felől; kislelkűnek, elfogultnak, nevetségesen babonás hitűnek találá. Ezerszer feltámadt agyában a gondolat, vajjon a bárónő nem azért jött-e a közelbe, hogy valamely gonosz cselet vigyen véghez. Ily származásu és nevelésű nők valóban azt hiszik, hogy nekik minden meg van engedve.

A bárónő szereti fiát. Beszéljenek erényéről, a mit akarnak, mégis képes volna oly cselet kieszelni, melynek Bertha áldozatul esnék. Henry részére valószínűleg valamely főrangú hölgyet szemelt ki és ha Henry ahhoz beleegyezését adja, a szigorú erkölcsű bárónő bizonnal kész arra, hogy — tekintettel fiának egy polgári hölgygyel való viszonyára — egyik szemét behunyja.

No, lássátok csak! E nemes urak valóban azt hiszik, hogy a Bastille egykor csak azért romboltatott szét, hogy egy pár, ártatlan ősz életét veszítse ott? Hát a forradalom csak holt betű!!

De ő, Tavernelle, majd más irányt ad a dolognak.

Henryt már eltávolítá, hogy egy szerencsétlenséget, melynek különben be kellett állania, megakadályozzon. Igen, de mit keresett a bárónő e vidéken? Bertha ismét jókedvű. Miért? Csak nincs Henry Párisban?! Hogy Tavernelle magának meggyőződést szerezzen, Párisba, Henry czimére levelet küldött. A levél visszajött. Hol volt tehát Henry?

S e gondok épen most rohanják meg, most, amikor nősülni akar! A helyett, hogy saját ügyével foglalkoznék, ily semmiségekkel kell bajlódnia.

Mily önző e világ; Lucien érzé, hogy helyzetében valóban sajnálatraméltó!

Termében ült, szomorúan, gondjaival elfoglalva.

Bertha belépett. Betegeitől jött s levertnek látszék.

— No, nézd csak — szolt fivére gunyosan — ugyan mit mondhatott Jalnosse bárónő, hogy attól arcod oly igen hosszúra nyult?!

— A bárónő ma nem beszélt velem.

Lucien örömmel vevé tudomásul, hogy sejtelmében nem csalatkozott.

— Ma? — kérdé megnyujtva. — Igy hát előre föl lehet tenni, hogy máskor... igen.

Bertha bágyadt mozdulatot tett.

— Mit törődöl te azzal?

— Nagyon rettetesen — — s én föl nem foghatom eddigi hallgatásodat.

— Te gyülölsz a bárónőt!

— Talán szeressem?... Mert megvet bennünket.

Bertha hallgatá, de nem vette figyelembe szavait.

— Ugyan, nővérkém, legyen már egy kicsinyke bizalmad hozzám. Hisz neked fogalmad sincs bizonyos dolgok fontosságáról.

— Mely dolgoknak?

— Mindazoknak, a melyeket eltitkolsz előttem.

Bertha kis kezeit fivérének vállaira tevé.

— Mialatt te Bodreauxban valál, a bárónő utánam küldött.

— Pompás! Távollétemben!

— Istenem, hisz veled ugy sem foglalkoztunk.

— Természetes, nem vagyok én szép leány.  
— Meg akarta tőlem tudni, hogy fia hol tartózkodik jelenleg.

— De hát reád bizta-e a fölötte való felügyeletet?

— Azt hívé, hogy a báró levelez velem.

— Amint az az ő körükben ugy szokás.

— Vagy, hogy neked ír.

— Nem volna talán joga hozzá? No, nézzétek csak, még mibe nem elegyedik ez asszony, ajkain az örökös imádság s mormolásokkal.

Bertha sértve érezé magát. Szavaiba vágott.

— Miként szólhatsz így felőle? A bárónő boldogtalan.

— Valóban?

Tavernelle megdöbbenve tekintett nővéreire.

— Lám, mily ügyes mégis a bárónő, Bertha már szövetségese. Az ellenség a várórség felét már megnyeré a maga részére.

— Láttam könyezni — folytatá tovább Bertha.

— Látták azt már a krokodilusnál is!

— Gondold csak: a báró kinyilvánítá előtte, hogy nőül akar venni s ő nem egyezett bele.

— Szegény asszony! — kiált fel Tavernelle keserű gúnynyal.

— Erre a báró elutazott. Anyja ez idő óta nem kapott felőle semmi hirt.

— S te sajnálsz őt? Miért nem hagyá helyben fia akaratát? És aztán kérdem tőled, miért köti a bárónő e történetet az orrodra? Micsoda ügyetlen fogás ez?

— Oh, — viszonzá Berta — kezdetben szigorú és rideg volt, mintha ellensége volnék. Mikor azonban Henryről kezdtem beszélni, lassan megváltozott. Lásd, kötelességet vélt teljesíteni! Szenved s érdeme ezáltal csak gyarapodik. Naponként látom őt s szakadatlanul veszt erejéből. Össze fog roskadni a szenvedések sulya alatt!

Tavernellenek kedve lett volna nővérét kissé elpaeskolni.

— S te örömmel segítségére lennél, nemde?

— Oh igen, — felelé Bertha ártatlanul. — Ha lehetséges volna — —

Lucien haragosan dobbantott a földre.

— Az ördögbe is! Na, hisz gyönyörűen nevelnek benneteket a zárdában! Ez a te barátnőd gonosz egy asszony. Téged megbabonázott. Hát nem vagy te képes ezt felfogni, pedig a dolog oly tisztán fekszik előtted? Még csak egy jól átgondolt tervre sem érdemesítenek. Nem. Minden ugy megy, mint a gombolyagfonál. Csalogatnak, integetnek, simogatnak, ezukrot nyujtanak: „Babácskám, babuskám” — mondják — „fiam uram, ez a semmirekellő oly kegyes volt, hogy észrevegye a kisasszonyt.” Segítsen rajta. Vigasztalja. Azután mi is számolunk. Ördög és pokol! Mi előbb fogunk számolni.

— Nem beszélnél világosabban? — kérdé a leány, de oly határozottan és erélyesen, mint eddigelé soha. — A mit itt beszélsz, érthetetlen előttem. Mit akarsz azzal mondani?

— Oh, ezek a gerliczék, ezek a kis leányok! — mormogá Tavernelle. — Az ember ki nem ismeri magát velök! Végre is azonban nem vagyok hivatalos e tekintetben nevelésedet kiegészíteni. Azt akarod tehát, hogy világosabban beszéljek? Jó, hallgass tehát: A bárónő nem akarja, hogy a fia Tavernelle kisasszonyt nőül vegye, az említett kisasszonyt azonban magához édesgeté s szánalmat szinlel iránta. Ez egy nyílt kelepce! S én esküszöm, hogy a mig élek, nem fogsz belekerülni!

Bertha vállait vonogató. Ez növelé fivérének elkeseredését.

— Megtiltom, hogy beszélj vele; megtiltom, hogy ezentul összejöjj vele! — kiáltá Lucien — egyébiránt magam is szemmel kísérek benneteket. Én hát figyelmeztettelek, óvtalak. Hacsak legesekélyebbet is észreveszek, úgy felkeresem Jalnosse bárónőt és akkor — majd meglátjuk!

— Semmit se fogunk látni, Lucien — viszonzá Bertha gyöngéden. — A bárónő azóta nem keresi a velem való összetalálkozást s én nem is kívánok vele beszélni. Vigyázz reánk, ha épen úgy tetszik, az előttem teljesen mindegy. Mi eltitkolni valóm is lenne? Nyugodt vagyok, Henryt szeretni fogom mindig s nejjév nem lehetek, azt tudom.

Tavernelle ajkain erős átok tört elő. Csak most látia be, hogy az egyedüli hibás ő maga.

— E világon minden megtalálja fizetését vagy jutalmát — folytatá Berta lassan tovább. — Egy félév óta sokat gondolkozom. Azt kérdezem magamban, miért küldi Isten örömtelen ifjuságunk után e szenvedéseket reánk? Azután azt gondolám, hogy ez bűnhődés valakiért, a ki hozzám közel áll. S ekkor úgy találám, hogy kereszttem nem oly nehéz.

— Örült ez a leány? Miért kellene bűnhődnöd?

— Anyánk házassága miatt.

— Ah! Bertha, Bertha; elhalt szülőkről így beszélni, több, mint véték, mert ők ajándékoznak meg az étellel; gyávaság, mert ők már elporladtak s nem védelmezhetik magokat. Pirulsz miattok? Mily joggal ítélsz fölöttük?

— Nem itélek fölöttük s nem pirulok miattok. Te nem érthetsz meg engem, mert te nem osztozasz hitemben. Én tudom, ők nem haltak meg egészen; látnak bennünket. Anyánk, családjának ellenére, ment férjhez; a földön boldog volt, de odafönn szenved, mert látnia kell bánatomat. Én is hozzá hasonlóan szeretek s ő miatta szenvedek. Értesz most már?

— Ha vigaszt találsz benne! — dűnyögé Tavernelle, miközben ajkait jelentősen felbittyeszté.

— Nem, de erőt meritek belőle!

Tavernelle bosszusan hallgatott. Bertha már meghajolt akarata előtt, de szenvedhetetlen erő rejlett ellenállási képességében. És oly nyugodtan mondá azt: „Sohasem leszek Jalnosse báró nejjév, de szeretni fogom örökké!”

E szóváltás megerősíté Lucient gyanujában. Bertha tudatlanul előnyt nyújtand a bárónő terveinek.

De hát mihez fogjon saját házassági tervét illetőleg? Ezelőtt két hónappal szerelmes lett egy leányba, kivel Bordeauxban találkozott. A leány szép és árva; Lucien érdeklődött iránta, mert ő neki is kellemetlen gyámja volt. Az érdekből csakhamar szerelem fejlődött. Lucien tudott kellemes lenni s az árva hálás volt iránta.

Több akadály volt ugyan, mert a gyámnak más tervei voltak a leánnyal, szerencsére azonban a leány csakhamar nagykoruvá lesz. Tehát csak egy kiesinyke türelemre volt szükség.

A türelem azonban nem mindenkinek tulajdona. Lucien folyton látogatásokat tett Bordeauxban. — A bárónő föllépése tehát kétszeresen zavaró volt reá nézve.

Elhatározá tehát, hogy nővérével együtt átköltözködjék. A városi élet bizonytalanságait fogja. És ki tudja? Szép menyasszonyának segítségével talán találni fog valami szert a Jalnosse-méreg ellen.

Elutazásuk napján — mikor a pontalnavi nagy liget előtt elhaladtak — Tavernelle önkénytelenül gonyolód, diadalmas tekintet vetett a sok

tornyu kastélyra. A forradalmár, az istentagadó, a megvetett, a tetőtől-talpig lenézett férfit kiragadja a hatalmas, főrangú hölgy de Jalnosse Yseult-Karolin Laura sóvár körmei közül a zsákmányt.

(Folytatása következik.)

## APRÓSÁGOK.

— Mondja csak, miért nem nőül meg ön, ki annyira szeretne gyerekekkel birni?

— Igaza van, de mikor leendő anyjuk mitsem akar rólam tudni.

\*

— Hová, háová oly sebbel-lobbal?

— Egy kalapot vettem a nőnek, azzal sietek úgy.

— De az csak nem oly sietős?

— Sietnem kell, mert hátha kimegy a divatból, mire hazérek?!

\*

A nő élete — mondja egy szellemes író — csupa háboru.

Tízennyolcz éves korától huszonöt évig hét éves háboru a sziv és ész közt; huszonötötől ötvenig harmincz éves háboruja a természetnek a szabóval, azontul pedig egy régi fellegvárnak ma-kaes védelme az évek rohama ellen.

## A HÉT TÜKRE.

— Csevegés. —

Hiába no, a Halifax, a jégsportot kedvelők pártfogója, nem hagyja el a híveit, olyan kemény jégkérget vont az állóvizekre, hogy szekéren lehet rajta keresztül menni!

Lehet koresolyáznai nagyszerűen. Halifax és Carnevai kezefogtak az idén, s közös erővel munkálkodnak majd az emberiség szórakoztatásáról.

Hamvazó szerdáig sokat lehet táncolni és sokat lehet koresolyáznai.

Lesznek bálók, lesznek jégünnepélyek, a családapák nem csekély bánatára, kiknek minden bál, minden jégünnepély egy csomó előre nem látható kiadást jelent.

\* \* \*

A farsang az idén élénk és vidám az udvarnál. Rövid szünet után ismét ünnepség volt ott és pedig sokkal bizalmasabb jellegű ünnep mint amilyen nem régen lezajlott. A „bál az udvarnál” sokkal intímabb természetű, mint az „udvari bál”.

A nagy szertartási terem káprázatos fényben ragyogott. Az oszlopokat gyönyörű virágfüzerek kötötték össze egymással és a szemet szinte elvakította a fény, a pompa, mely eléje tárult. Csak az udvari személyiségek, a magas arisztokrácia, a hadsereg képviselői és a legmagasabb államtisztviselők voltak hivatalosak az ünnepre, melyen a beszélgetés is sokkal fesztelenebb volt, mint amilyen az udvari bálon szokott lenni.

Még nem volt nyolcz óra, amikor a teremben összegyűlt a fényes társaság. Ott voltak a diplomáciai kar tagjai, élükön a pápai nuncziussal. A hölgyek különösen egyszerű öltözékeikkel tüntek fel.

Hangos, élénk társalgást folytattak a megjelentek, míg nyolcz órakor hirtelen csend lett. A szertartásmester megjelent pálezájával a teremben, a mi azt jelentette, hogy az udvar közeledik.

Liechtenstein herceg főudvarmester haladt elől. Azután belépett a király egyik ezredének ezredesi egyenruhájában Mária Jozefa főhercegnővel karján. Utána következett a többi főherceg és főhercegnő.

Ő Felsége első sorban a diplomáciai kar tagjaival ereszkedett szóba. Hosszasabban beszélgetett a király gróf Goluchovszkival. Ezalatt Mária Jozefa főhercegnőnek bemutatatták a diplomáciai kar tagjainak feleségeit és a megjelent arisztokrata hölgyeket.

A bemutatások után megkezdődött a tánc, melyben különösen a fiatal főhercegnők élénk részt vettek.

A táncot Mária Annunciata főhercegnő kezdette meg Koziebrodsky gróffal. Az első négyesben résztvettek Stefánia özvegy trónörökösne, a ki Frigyes főherceggel, Mária Valéria főhercegnő, a ki Koburg Lajos herceggel, Mária Annunciata főhercegnő, a ki Ferenc Szalvátor főherceggel táncolt.

